

**ДЕКЛАРАЦІЯ КОНФЕРЕНЦІЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ
З ПРОБЛЕМ ОТОЧУЮЧОГО
ЛЮДИНУ СЕРЕДОВИЩА, Стокгольмська
декларація (1972)** –

міжнар.-прав. документ, прийнятий на Конференції ООН з проблем оточуючого людину середовища, яка проходила в Стокгольмі (Швеція) 5–16 черв. 1972.

Ця Конференція була першою спробою долучити світ. громадськість та уряди країн світу до практичного вирішення глобальних екол. проблем, а в її роботі взяли участь представники 113 держав і 40 міжнар. орг-цій, відомі вчені та громад. діячі. Підсумком її роботи стало прийняття 3-х документів: Стокгольмської декларації з навколишнього середовища, Плану дій і Резолюції про організац. та фінансові заходи. До того ж рішенням Конференції була створена міждержавна орг-ція системи ООН – ЮНЕП, покликана виконувати координуючу функцію у сфері охорони довкілля та рац. використання природ. ресурсів.

Стокгольмська декларація спрямована на мобілізацію зусиль міжнар. співтовариства у справі розв'язання проблем навколишнього середовища як на нац., так і міжнар. рівнях. Вона складається з преамбули та 26 принципів.

У преамбулі Декларації зафіксовано значення вказаних проблем і заг. завдання щодо їх вирішення, а саме зазначається, що людина є творінням і одночасно творцем свого навколишнього середовища, яке забезпечує її фіз. існування та надає можливості для її інтелектуального, морального, соц. і духовного розвитку. У ході тривалої й болісної еволюції людства на планеті було досягнуто такої стадії, на якій унаслідок

прискороного розвитку науки і техніки людина набула здатності перетворювати різними шляхами й у небачених масштабах своє навколишнє середовище. Обидва аспекти навколишнього середовища, як природ., так і створеного людиною, мають визначальне значення для її життя та добробуту. При розумному використанні здатність людини перетворювати навколишній світ може принести всім народам можливість користуватися благами розвитку і підвищувати якість свого життя. Якщо ж ця здатність буде використовуватися неправильно чи необдуманно, вона може завдати непоправної шкоди людству та оточуючому його середовищу.

Вихідним принципом Декларації є принцип права людини на сприятливі умови життя в навколишньому середовищі. Забезпеченню цього права має сприяти рекомендована державам і міжнар. орг-ціям система заходів щодо охорони навколишнього середовища і рац. використання природ. ресурсів, зокрема: узгодження екон. та соц. розвитку з екол. вимогами; налагодження належного управління процесами природокористування; запобігання заподіяння шкоди навколишньому середовищу; впровадження наук. засад в екол. сферу тощо.

Декларація закріпила суверенне право держав користуватися власними природ. ресурсами відповідно до нац. екол. політики, а також Статуту ООН та принципами міжнар. права. Водночас держави несуть відповідальність за те, щоб діяльність у рамках їх юрисдикції або контролю не завдавала шкоди навколишньому середовищу ін. держав або районів за межами дії нац. юрисдикції.

Серед осн. принципів, передбачених Декларацією, можна також виокремити заснований на рівноправності принцип міжнар. співробітництва держав з метою організації ефективного контролю, запобігання, зменшення й усунення негативного впливу на довкілля. Співробітництво має бути організоване так, щоб належним чином ураховувалися суверенні інтереси всіх держав. До того ж держави повинні сприяти підвищенню ролі міжнар. орг-цій у справі охорони та поліпшення навколишнього середовища.

Лит.: Юридична енциклопедія, т. 2 / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К., 1998. URL: http://leksika.com.ua/14630203/legal/deklaratsiya_z_navkolishnogo_seredovischa_1972; Стокгольмська Декларація (Щодо питань навколишнього середовища). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_454.

С. П. Суєтнов.